

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní Martinou Rýznarovou ve věci

žalobce: **M. D.**
bytem X
zastoupený opatrovnící Mgr. S. D.
bytem X
právně zastoupená advokátkou Mgr. Adélou Tukhi
sídlem Dlouhá 705/16, 110 00 Praha 5

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 11. 2023, č. j. X, ve věci příspěvku na péči

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce pobíral příspěvek na péči 4 400 Kč pro závislost na pomoci jiné fyzické osoby v druhém stupni. Žalobce požádal o zvýšení příspěvku na péči. Úřad práce žádost zamítl, protože posudkový lékař zjistil pokračující druhý stupeň závislosti. Žalobce podal odvolání a posudková komise dospěla k závěru, že žalobce vůbec není osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby.
2. Žalovaný napadeným rozhodnutím (ve znění opravného rozhodnutí z 13. 2. 2024) zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci (dále jen „úřad práce“) z 10. 3. 2023, č. j. X, kterým úřad práce zamítl žalobci návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči ve výši 4 400 Kč.

3. **Žalobce v žalobě** namítal nepřesvědčivost posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě (dále jen „posudková komise“). Posudková komise neposoudila stupeň závislosti žalobce v souladu se zákonem s ohledem na podklady (zejména zprávy lékařů a psychiatra) a neodpověděla na zadání žalovaného ani v doplňujícím posudku (především nezdůvodnila odlišné posouzení žalobce oproti prvnímu stupni řízení).
4. Žalobce namítal, že nezvládá osm základních životních potřeb (dále jen „ZŽP“). V prvním stupni řízení bylo žalobci uznáno jako nezvládaných druhým doplňujícím posudkem celkem šest ZŽP se závěrem, že žalobce je nadále závislý ve stupni II. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Šumperk žalobce nezvládal ZŽP oblékání a obouvání, tělesná hygiena, osobní aktivity, péče o zdraví, péče o domácnost a stravování.
5. Posudková komise v druhém stupni řízení dospěla k závěru, že žalobce nezvládá dvě ZŽP (osobní aktivity a péči o domácnost) a žalobce není závislý na pomoci jiné fyzické osoby; závěr o druhém stupni závislosti žalobce byl posudkový omyl.
6. Rozsudkem Okresního soudu v Šumperku z 28. 4. 2023, č. j. 40 P 68/2019-95 bylo rozšířeno omezení svéprávnosti žalobce z důvodu zhoršení jeho zdravotního stavu.
7. Lehká mentální retardace neumožňuje žalobci léčit se ze závislosti na alkoholu. Žalobce smysl léčby nechápe. Posudková komise byla vůči žalobci zaujatá z důvodu žalobcovy závislosti na alkoholu. Vadou správního řízení bylo, že žalovaný nevyžádal srovnávací posudek jiné posudkové komise.
8. Podrobné vyjádření žalobce k jednotlivým ZŽP soud přiřadil k další části rozsudku.
9. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** vysvětlil, že žalobce přehlíží argumenty žalovaného a trvá na svých námitkách, které žalovaný vypořádal v žalobou napadeném rozhodnutí. Z žádné lékařské zprávy nevyplyvá, že žalobce je z důvodu svého mentálního handicapu neschopen léčby závislosti na alkoholu. Žalovaný si je vědom skutečnosti, že léčba závislostí je obtížná i u jedinců bez poruchy intelektu. Neshledal však důvody ovlivňující z této příčiny zvládání ZŽP, tedy závažné poruchy funkčních schopností dosahujících úrovně poruchy úplné nebo poruchy těžké. Nenachází-li se žalobce ve stavu ebriety, není medicínský důvod pro nezvládání neuznaných ZŽP. Mentální úroveň žalobce byla prokázána v dolním pásmu podprůměru (nález PhDr. M. z roku 2005). Žalobce má intelekt na hranici normy a osobnost jednodušeji strukturovanou (nález psychiatricky MUDr. P. z roku 2012). Dominuje mentální retardace (bez bližší specifikace) s poruchami chování (nález psychiatricky MUDr. P. z roku 2019).
10. Jde tedy maximálně o lehkou mentální retardaci. Při takovémto hodnocení mentálních schopností jsou osoby schopné zacvičit se ve výkonu jednotlivých aktivit zejména sebeobsluhy a péče o vlastní osobu – tedy najíst se a napít, obléci se a obout, umýt se, vykonat potřebu s následnou přiměřenou očistou a vzít si léky. Žalobce dokončil střední odborné učiliště, studium zvládal a pracoval. Není důvod, proč by se nemohl orientovat a přiměřeně komunikovat, a to s odkazem na úroveň svých mentálních schopností. Excesy v jeho chování se projevují ve stavu ebriety a nijak nesouvisí s jeho celkovými funkčními schopnostmi. Mentální retardace patří do skupiny onemocnění, u kterých nevzniká předpoklad zlepšení ani zhoršení pouhým plynutím času. Ke zhoršení mentálních schopností může dojít v rámci přidružených onemocnění. Naopak při správně nastavených výchovných a sociálních podmínkách může dojít ke kvalitní adaptaci, která osobě umožní

dobře uplatnit zachované funkční schopnosti. Určitý vliv lze též přisuzovat uspořádání životních poměrů žalobce.

11. Rozšíření omezení svéprávnosti nastalo v pracovněprávní oblasti, jednání o případném poskytnutí zdravotních služeb, udělování souhlasu v této oblasti a sjednávání smluv, což správní orgány hodnotily v rámci ZŽP osobní aktivity. Nakládání s finančními prostředky v určité výši správní orgány hodnotily v rámci ZŽP péče o domácnost, která byla také uznána jako nezvládaná. Rozsudek soudu o omezení svéprávnosti a opatrovnictví tak nepřináší nové posudkově rozhodné skutečnosti. Parametry a kritéria hodnocení pro omezení svéprávnosti a pro účely příspěvku na péči se nepřekrývají, ačkoliv byl pro jejich posouzení výchozím bodem zdravotní stav žalobce.
12. Žalovaný odkázal na napadené rozhodnutí, ve kterém se vypořádal se zvládáním jednotlivých ZŽP v návaznosti na kompetence žalobce, v návaznosti na předpoklad, co je možné zvládnout při sníženém intelektu na hranici lehké mentální retardace zácvikem, opakováním a vštepováním a v návaznosti na předloženou zdravotnickou dokumentaci. V průběhu správního řízení nebyla doložena žádná reálná skutečnost, která by objektivizovala tvrzení žalobce a prokázala, že nezvládá šest ZŽP. Omezení provozování sociálních kontaktů správní orgány hodnotily v rámci ZŽP osobní aktivity, která byla uznána jako nezvládaná. U žalobce nebylo prokázáno, že by se mělo jednat o vybočení ze standardů každodenní rutiny naučených úkonů. Opilost není dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav.
13. Žalovaný nepřistoupil k vyžádání srovnávacího posudku, protože vyhodnotil posudek posudkové komise jako úplný, objektivní a přesvědčivý. Posudek vycházel z aktuálního zdravotního stavu žalobce a byl pro daný účel optimálním důkazním prostředkem. Posudek postačoval jako důkaz potřebný ke zjištění stavu věci v souladu s § 52 správního řádu.
14. Žalobce ničím nepodložil své tvrzení o zaujatosti posudkové komise. Posudková komise vypracovala posudek v souladu s judikaturou. Posudková komise žalobce na jeho žádost pozvala k jednání, avšak žalobce se nedostavil. Zdravotnická dokumentace byla postačující k posouzení stupně závislosti žalobce.
15. Podle sociálního šetření je žalobce vůči osobám, v čase i místě orientovaný a sám si otočil den a noc. Jídlo si vezme a není důvod, pro který by neměl být schopen naučit se vzít si jídlo z určeného místa tak, aby tím místem nebylo mrazicí zařízení. Žalobce si připraví studený a teplý nápoj, jí příborem a lžící, jídlo si sám nakrájí a dietu zřejmě moc nedodrжуje. Někdy se obleče, někdy ne, boty většinou nazuje a je schopen si připravený oděv obléci a obout se. Nezvládne pečovat o oděv, vyprat, narovnat ho a uložit do skříně, avšak jde o aktivity v rámci ZŽP péče o domácnost, která byla žalobci uznána jako nezvládaná. Prádlo a ponožky si žalobce sám mění a převlékne na upozornění a fyzicky je schopen se sám umýt a osprchovat. Je třeba mu připomínat nutnost mytí rukou, čištění zubů a často je mu jedno, zda to udělá. Ochota provedení není posudkově rozhodnou skutečností. K praní oblečení je třeba dodat, že ZŽP péče o domácnost byla žalobci uznána jako nezvládaná. Žalobce neudrží stolicí ve stavu, kdy je podnapilý. Matka žalobci chystá léky a připomíná čas užívání. Ošetření kůže by žalobce nejspíš zvládl sám. Uvedené výsledky sociálního šetření nevykazují zásadní rozpory s výsledkem posouzení stupně závislosti posudkovou komisí.
16. **Soud zjistil ze správního spisu**, že žalobce podal 25. 7. 2022 úřadu práce návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči. Úřad práce v rozhodnutí ze dne 10. 3. 2023 odkázal na

posudek OSSZ 14. 9. 2022 ve znění jeho doplnění z 14. 9. 2022 a ze 14. 2. 2023 a vycházel i ze sociálního šetření.

17. **Žalovaný v rozhodnutí o odvolání** shledal posudek posudkové komise z 23. 6. 2023 ve znění jeho doplnění z 22. 9. 2023 jako objektivní, vnitřně bezrozporný a úplný. Členem posudkové komise byl i psychiatr. Žalobce se k jednání posudkové komise nedostavil, protože opatrovnice se zdržovala v Praze a vypomáhala dceři. Žalovaný odkázal na diagnostický souhrn a poukázal na alkoholovou závislost žalobce od roku 2012, na to, že žalobce nebyl protialkoholně léčen a jde u něj o pravděpodobnou organickou poruchu osobnosti, omezení svéprávnosti na základě rozhodnutí soudu, snížený intelekt na hranici lehké mentální retardace, nikotinismus, hepatopatie, hypertenze, stav po zlomenině obratlů po pádu z kola v opilosti v dubnu 2020, které jsou zhojeny, a stav po zlomenině levého bérce. Žalobce nemá poruchou mobility, všechny končetiny jsou plně funkční. Žalobce je plně orientovaný, schopen komunikace, vidí a slyší. Žalovaný podrobně rozvedl zvládání sedmi ZŽP. Těmi spornými se soud bude podrobněji zabývat v další části rozsudku.
18. **Soud přezkoumal** v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“), a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
19. **Při jednání soudu** advokátka žalobce namítla, že správní orgány vyzdvihují závislost na alkoholu a upřednostňují ji před mentální retardací. Žalovaný překročil svou pravomoc medicínskou úvahou, že se žalobce při mentální retardaci ze závislosti na alkoholu léčit nemůže. Žalovaný si vykládá zvládání ZŽP naopak – když žalobce zvládá jednu aktivitu, tak zvládá celou ZŽP, což vyplynulo nyní ze správního řízení o odnětí příspěvku na péči. Posudek posudkové komise nerozebírá jednotlivé ZŽP a činí tak až žalovaný, čímž překračuje svou pravomoc. V roce 2023 bylo omezení svéprávnosti žalobce rozšířeno o rozhodování o zdravotním stavu. Posudková komise nezohlednila v posudku zprávy lékařů a psychologů, kteří žalobce znají. Proto žalobce navrhl případné zpracování srovnávacího posudku jinou posudkovou komisí.
20. Opatrovnice žalobkyně při jednání soudu namítla, že žalobce nemá jen mentální retardaci, ale i poruchy chování a dochází 13 let k psychiatrovi, trpí depresi a úzkostmi a bohužel je řeší alkoholem. Zkoušeli opakovaně různou medikaci, ale i ošetrující psychiatr konstatuje, že tento stav je velice špatně medikamenty ovlivnitelný. Žalobce není schopen chápat terapie. Opakuje slovní klišé, která někde slyšel, ale nemá absolutně žádnou schopnost abstrakce, nedokáže si cokoli představit a domýšlet důsledky toho, co dělá. Podle psychologického posudku je jeho profil velmi nerovnoměrný a řadí ho do středně těžkého mentálního opoždění. Rodina by ráda žalobce izolovala od alkoholu, ale neví jak. První psycholog se zaměřením na závislost před 13 lety po stížnostech žalobce na stres a depresi uzavřel, že žalobce není schopen terapii chápat. Psychiatr to později potvrdil. Žalobce byl na „detoxu“, ale terapie nechápe, takže se spousty terapií ani účastnit nemohl. Izolace na několik týdnů pomohla ke zklidnění depresi. Žalobce nemůže být v chráněném bydlení kvůli poruchám chování (nesmí narušovat chod chráněného bydlení). Nyní dochází za žalobcem osobní asistent z charity a žalobce chodí na pár hodin denně do chráněné dílny. Žalobce strašně chce lidi kolem sebe, ale oni s ním nechtějí být. Pokud jde o detoxikaci, je to limitovaná věc během pobytu. Organizace Podané ruce žalobce odmítla, protože nechápe léčbu. Soudkyně v řízení o omezení svéprávnosti na dotaz opatrovnice, jestliže je

možný plošný zákaz vstupu žalobci do restaurací, vysvětlila, že za současného právního stavu tu nic takového není. Takže rodina pracuje pouze s omezením financí podle rozsudku o omezení svéprávnosti. Posudková komise řekla, že žalobce je plně orientovaný, když trefí do hospody, ale „o tom to není“. Žalobce je sociálně absolutně neorientovaný, nedokáže číst záměry druhých, nechá se i zbít a nepřivolá si pomoc. Věří věcem, kterým normální člověk není schopen uvěřit. Vykládá, že podnikal nebo je spolumajitel banky, ale nikdy nepodnikal. Má fantazijní svět. Žalobce má diagnostikované funkční průjmy, i týden se nemyje. Má neurotický profil. Celé dny má stresy a nemá hlad, nepřijde mu to. Potřebuje neustálý dohled. S funkčními průjmy má daleko větší nároky na tělesnou hygienu. On ji neřeší, je pokálený, ale klidně si znečištěné oblečení vezme druhý den. Nebo stojí v zimě u popelnic v trenkách. Je pak často nachlazený. Lidé jim říkají, ať ho zavrou do ústavu. To rodina nechce, chce mu pomoci. Izolace od alkoholu je možná jedinečně nelegálním způsobem tím, že ho zavrou doma, aby se nedostal ven.

21. Soud dospěl k závěru, že žaloba **není** důvodná.
22. Soud neshledal žalované rozhodnutí jako **nepřezkoumatelné** pro nedostatek důvodů. Žalovaný žalobci srozumitelně vysvětlil, z jakého důvodu shledal jeho námitky jako nedůvodné. Napadené rozhodnutí obsahovalo všechny náležitosti podle § 68 správního řádu.
23. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného může podle judikatury plynout též z toho, že se jako odvolací orgán nezabýval všemi odvolacími námitkami, tedy že nevyčerpal celý rozsah odvolání [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) č. j. 3 As 51/2007-84, a č. j. 8 Afs 66/2008-71]. Neznamená to ovšem, že by odvolací správní orgán musel ke každé odvolací námitce podrobně odůvodnit své stanovisko a vypořádat každý dílčí argument odvolatele. Námitky lze vypořádat i tak, že správní orgán prezentuje v odůvodnění právní názor odlišný od názoru účastníka řízení, pakliže zdůvodnění tohoto názoru poskytuje dostatečnou oporu výroku rozhodnutí. Tím minimálně nepřímo vypořádá i námitky účastníka řízení. Absence odpovědi na jednotlivé argumenty účastníka v odůvodnění rozhodnutí bez dalšího nezpůsobuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí. Podstatné je, aby se správní orgán vypořádal se všemi základními námitkami (viz rozsudek NSS č. j. 6 As 152/2014-78, Kocourek, T. § 76. In Kühn, Z., Kocourek, T. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Leges, 2019. s. 618).
24. Soud předepisuje, že **spornou otázkou** bylo **zvýšení stupně závislosti**, nikoli samotný nárok na příspěvek. Ten je předmětem jiného správního řízení.
25. Soud se ztotožnil s posouzením žalovaného a úřadu práce o nezvýšení stupně závislosti, a to na základě posudku lékařské posudkové služby okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) a posudkové komise. Tyto posudky vycházely z lékařských zpráv, které měli posudkoví lékaři k dispozici, tj. které žalobce doložil ve správním řízení a které si vyžádaly OSSZ a posudková komise. Soud shledal posudky OSSZ a posudkové komise jako úplné a přesvědčivé. Oba posudky dospěly ke shodnému závěru o tom, že u žalobce nelze prokázat vyšší stupeň závislosti.
26. Žalobce soudu doložil zprávu psycholožky z 8. 4. 2024. Soud provedl dokazování touto zprávou při jednání. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. soud přezkoumává napadené rozhodnutí podle skutkového a právního stavu ke dni jeho vydání. Jinými slovy, soud ve správním soudnictví přezkoumává, jestli správní orgány vydaly rozhodnutí, které je v souladu se zákonem, a jestli

vydání tohoto rozhodnutí předcházely postupy, které jsou také v souladu se zákonem. Skutkový a právní stav (včetně zdravotního stavu), který tu byl po datu 14. 11. 2023 může zohlednit správní orgán a případně poté soud jedině v novém řízení.

27. Soud z této zprávy zjistil, že popisuje podrobně aktuální zdravotní stav žalobce (ke dni sepsání zprávy 8. 4. 2024, tj. po uplynutí téměř pěti měsíců od vydání napadeného rozhodnutí). V této části zpráva psychologky nemůže zpochybnit skutkový stav, který správní orgány zjistily nejpozději k 14. 11. 2023.
28. V části, která se týká skutkového stavu před vydáním napadeného rozhodnutí, psychologka pouze uvádí: „Byly obrovské problémy s penězi, musela se upravovat svéprávnost k právním úkonům, opatrovníkem byla donedávna maminka, nyní opatrovnictví přechází na mladší sestru (VŠ). Jeho stav se postupně léty znatelně horší, a to jak po somatické, tak psychické stránce“. Vše ostatní je popisováno v přítomném čase, jako aktuální stav. Důkazní hodnota této zprávy je pro soudní řízení správní nulová. Proto tato zpráva nemohla vnést pochybnosti do zjištěného skutkového stavu.
29. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby [§ 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o sociálních službách“)], přičemž stupně závislosti jsou rozděleny podle počtu ZŽP, jež daná osoba není schopna zvládat (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách). Základních životních potřeb, které jsou pro účely zjištění stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby posuzovány, je celkem deset: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost – ta se neposuzuje u dětí [§ 9 odst. 1 písm. a) až j) zákona o sociálních službách].
30. Obsah těchto ZŽP je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“).
31. Podle § 2a vyhlášky pro závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze ZŽP závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačuje, pokud posuzovaná osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat danou ZŽP vymezena v příloze č. 1 vyhlášky.
32. Při rozhodování o příspěvku na péči je zásadním a rozhodujícím důkazem posudek závislosti osoby. Na posudek závislosti osoby na péči je podle konstantní judikatury třeba nahlížet jako na kterýkoliv jiný důkazní prostředek, neboť se sice jedná o tzv. „povinný důkaz“, nikoliv však o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Z toho důvodu není správnost posudku presumována, posudek proto podléhá hodnocení správního orgánu a nemůže být bez dalšího převzat jako pravdivý.
33. Při rozhodování ve věci příspěvku však správní orgán neposuzuje věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) č. j. 3 Ads 77/2009-59 nebo č. j. 3 Ads 48/2009-104]. Při hodnocení posudku je proto podle rozsudku NSS č. j. 4 Ads 57/2009-53, stěžejní, že „posudková komise MPSV je při posuzování stupně závislosti [...] povinna vycházet ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem ošetřujícího lékaře, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře.

Na takový posudek jako svou podstatou rozhodující důkaz je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti.

34. To v posuzované věci platí především pro řízení před žalovaným správním orgánem, jako orgánem odvolacím, pro jehož řízení a rozhodnutí byl posudek vyžádán. Obdobně je pak třeba posuzovat požadavky na tento posudek kladené v případném soudním přezkumném řízení. Samotná realizace tohoto požadavku pak dle rozsudku NSS č. j. 10 Ads 269/2018-29, v praxi spočívá v tom, že se posudková komise „musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat veškeré aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 vyhlášky. Případnými spornými dílčími aktivitami se posudková komise musí detailně zabývat a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochybnosti o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují“.
35. V případě vzniku pochybností či nesrovnalostí mezi podkladovou dokumentací, tvrzeními posuzované osoby a závěry posudkové komise je pak namístě provést osobní vyšetření posuzované osoby. Právě osobní posouzení, byť není obligatorní zákonnou podmínkou, by mělo být v podobných případech pravidlem a současně vhodným způsobem, jak takové pochybnosti vyvrátit (srov. rozsudek NSS č. j. 3 Ads 214/2014-25). Nenaplnění výše uvedených požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. V daném případě žalobce o vyšetření posudkovým lékařem nebo posudkovou komisí nežádal a posudkoví lékaři shledali, že k posouzení věci je dostatečná shromážděná zdravotnická dokumentace.
36. Soud pro úplnost poznamenává, že nemá k dispozici spisy posudkových orgánů, včetně lékařských zpráv a nemá k dispozici zdravotnickou dokumentaci ošetřujících lékařů. Ostatně, soud nemá medicínské vzdělání, aby mohl mít kompetenci závěry posudkových lékařů přezkoumávat, ale hodnotí posudky posudkových orgánů jen z hlediska úplnosti, bezrozpornosti a přesvědčivosti. Posudkové orgány však musí své hodnocení a závěry vysvětlit tak, aby byly srozumitelné i pro osoby, které nemají lékařské vzdělání.
37. Podle § 1 odst. 2 vyhlášky schopnost osoby zvládat ZŽP pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí **v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby**.
38. Podle § 1 odst. 4 věty první vyhlášky za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy **porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek**, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku **nelze zvládnout ZŽP v přijatelném standardu**.
39. Pojem „přirozené sociální prostředí“, ve kterém se schopnost zvládat ZŽP posuzuje podle § 1 odst. 2 vyhlášky a § 3 písm. d) zákona o sociálních službách zahrnuje rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.
40. V posuzovaném případě žalobce namítal nezvládání osmi ZŽP.
41. Žalobce namítal, že nezvládá ZŽP **stravování**, nezvládá si vybrat ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, dodržovat stanovený dietní režim a konzumovat stravu v obvyklém denním

režimu. Je schopný sníst mražené jídlo ihned po vyjmutí z mrazáku a nechápe smysl a způsob zdravého stravování. Bez dohledu nejí celý den nebo uprostřed noci sní zmražené jídlo. Někdy jí neúměrně hodně jídla. K excesům nedochází jen v opilosti.

42. Žalovaný neshledal v návaznosti na posudek posudkové komise, že u žalobce byl medicínský důvod, proč nezvládal ZŽP stravování. Jedná se především o schopnost vlastní konzumace již připravených nápojů a stravy a sebesycení. Žalobce nemá anatomické či funkční ztráty končetin, ztráty úchopové schopnosti, praktickou nebo úplnou nevidomost, těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. Žalobce je mobilní a má funkční končetiny, může si naporcovat a sníst jídlo. Nemá potíže v oblasti příjmu potravy. Podle sociálního šetření si dovede připravit teplé a studené nápoje, jí příborem a samostatně si jídlo nakrájí na malé kousky. Měl by mít dietu na dnu, ale nedodržuje ji. Vaření a nákup potravin jsou zahrnuté v ZŽP péče o domácnost, která byla žalobci uznána jako nezvládaná. Žalobce může ke zvládnutí ZŽP stravování využít různé pomůcky, například porcované potraviny. K námitce, že žalobce není schopen si vybrat potraviny a nápoj ke konzumaci, žalovaný poukázal na to, že žalobce je schopen navštěvovat restaurace a objednávat si nápoje a jídlo a doma mu vaří pečující osoba. Nevhodnost konzumace mražených potravin musí být žalobci při jeho duševních schopnostech známa. Excesy mohou nastávat v opilosti. Nicméně se nejedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. U žalobce nebyla nutná speciální dieta, ale třeba je úplná abstinence alkoholu. Žalobce si je vědom svých zdravotních obtíží a rizikovosti nadměrné konzumace alkoholu, nicméně nemá vůli závislost na alkoholu léčit. Rodina toto jednání toleruje. Podle zdravotnické dokumentace byl žalobce zařazen na čekací listinu na psychiatrické oddělení k léčbě (uveden „detox“) ve Vojenské nemocnici v Olomouci. Nicméně v roce 2019 po hospitalizaci nebyla ambulantní protialkoholní léčba zajištěna. Žalobce nadměrně požíval alkohol nejméně od 18 let. Posudková komise nepovažovala za reálné, aby rodina s kýženým efektem (úprava životosprávy a abstinence) zaměstnávala asistenta, který by se žalobcem trávil volný čas, dohlížel na jeho stravování, kontaktoval rodinu v případě inkontinence a vhodně limitoval návštěvy pohostinství, včetně večerních nebo nočních příchodů domů. K námitce, že rodina nemůže žalobci v souladu se zákonem nijak bránit v požívání alkoholu, protože by ho musela jedinečně protiprávně omezovat na svobodě, žalovaný konstatoval, že námitka je nelogická a nesrozumitelná. Pokud rodina nebo pečující osoba žalobci tolerují a umožňují nadměrnou konzumaci alkoholu, je otázkou, v čem fakticky spočívá poskytovaná pomoc.
43. Soud neshledal v napadeném rozhodnutí ani v posudku posudkové komise vadu, která by měla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Z dokazování posudkem posudkové komise ve spojení s podkladovými, v posudku citovanými lékařskými zprávami a dále ve spojení se záznamem o sociálním šetření vyplynulo, že jednotlivé aktivity ZŽP tak, jak jejich náplň stanoví vyhláška, je žalobce schopen zvládat bez pomoci jiné fyzické osoby. Doložené lékařské zprávy k jinému závěru nevedou.
44. U ZŽP stravování podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto ZŽP považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.
45. Z jednotlivých důkazů a podkladů rozhodnutí (záznamu sociálního šetření) vyplynulo, že žalobce jí a pije bez pomoci jiných osob, sám si bere jídlo z mrazničky a sám ho konzumuje.

Zákon nehovoří o tom, že žalobce musí být schopen bezvadně dodržovat zdravé stravování. Soud ověřil ze záznamu ze sociálního šetření 5. 8. 2022, že rodina na žalobce dohlíží, žalobce si nic neohřeje a jí například mražené potraviny, ty sní a má bolesti břicha a průjemy. Žalobce si připraví studené a teplé nápoje, jídlo jí příborem nebo lžící a sám si ho nakrájí na malé kousky. Dietu by měl mít „na dnu“, ale nedodržuje ji. V lékařských zprávách nejsou žádné indicie o tom, že by žalobce nezvládal aktivity ZŽP stravování.

46. Posudkový lékař OSSZ v posudku z 28. 4. 2022 uvážil, že žalobce zvládá jednotlivé aktivity ZŽP a citoval ze záznamu sociálního šetření. Posudkový lékař ke stavu žalobce dodal, že existující porucha zdraví je řešitelná umístěním do specializovaného sociálního zařízení, kde by byl žalobce izolován od možnosti konzumace alkoholu a tím by se zlepšily jeho psychické a tělesné obtíže a současně i schopnost sebeobsluhy, proto stanovil platnost posudku na dva roky do 24. 7. 2024. Doplnujícím posudkem z 15. 12. 2022 byla ZŽP stravování uznána jako nezvládaná na základě zprávy psychiatricky z 19. 10. 2022. Posudkový lékař dospěl k závěru, že dietní režim je narušen požíváním alkoholických nápojů. Žalobce není schopen dodržovat denní stravovací režim.
47. V posudku z 23. 6. 2023 posudková komise citovala ze sociálního šetření z 5. 8. 2022, že žalobce odpoledne a většinou v noci navštěvuje restaurace, pije alkohol, pak je vulgární a bývá vykazován ven. Matka mu stále domlouvá, aby nechodil do restauračních zařízení a nepil alkohol. Žalobce neudrží stolicí, když je opilý. Žalobce při vaření ani při domácích pracích nepomáhá. Žalobce si za přidělené peníze kupuje cigarety, nápoje ap. Posudková komise považovala uznání nezvládaní ZŽP stravování jako posudkový omyl. Žalobce není středně těžce mentálně postižen a podle zdravotnické dokumentace se u něho jedná o hraniční stav na úrovni podprůměru a lehké mentální retardace. Žalobce byl schopen se vyučit prodávčem a pracovním zařadit jako skladník. Žalobce je samostatně pohyblivý, vidí, slyší, nemá poruchy funkce končetin, je komunikativní, hovoří zřetelně, používá dotykový telefon a notebook (domlouvá se na něm s přáteli), jezdí na kole a sám cestuje autobusem. Tyto skutečnosti nepotvrzují významnější mentální postižení. Žalobce umí číst a psát, je plně orientovaný a kam potřebuje, tam trefí. Denně od matky dostává 200 Kč, odejde do restaurace, kde si zakoupí čtyři a více pív. Vrací se opilý, často znečištěný, včetně stolice. Někdy ho přiváží taxislužba. Abúzus alkoholu je doložen od roku 2012. Nebyl zjištěn důvod, pro který by si žalobce nebyl schopen sám sníst doma jídlo, když je schopen si objednat pivo a toto v restauraci konzumovat. Není nutná speciální dieta, ale úplná abstinence od alkoholu. Námitkám žalobce nelze vyhovět a je nanejvýš žádoucí zabránit mu v přístupu k alkoholu.
48. Podle doplňujícího posudku z 22. 9. 2023 žalobce nemá poruchou mobility, všechny končetiny jsou plně funkční. Žalobce do restauračních zařízení trefí sám a rovněž tak zpět domů, i v podnapilém stavu. Není zde zdravotní důvod, pro který by si žalobce sám nemohl servírovat stravu, jí a pije samostatně. Žalobce je schopen své obtíže sdělit.
49. Soud uzavírá, že z lékařských zpráv nevyplývá, že si žalobce nedokáže stravu vybrat, přichystat, naporcovat a bez pomoci zkonzumovat. Z medicínského hlediska se nejedná o zdravotní postižení, při kterém lze uznat neschopnost tuto ZŽP zvládat. Nejde o anatomickou nebo funkční ztrátu obou horních končetin nebo o anatomickou ztrátu podstatných částí obou horních končetin s nemožností využít protézu k uchopení věcí, nejde o praktickou nebo úplnou nevidomost obou očí. Nejde o těžkou duševní poruchu spojenou se sociální dezintegrací. Nejde ani o mimořádnou péči, například přijímání potravy

sondou ap. Taková postižení nebyla prokázána, stejně jako těžké postižení plynoucí z jiných duševních onemocnění žalobce. Ostatně, úzkostně depresivní syndrom nebo jiné psychické nemoci nejsou uvedeny v lékařských zprávách, a to navíc v takové tíži, která by žalobci znemožňovala zvládání neuznaných ZŽP. Žalobce nedoložil soudu ani správním orgánům výsledky hospitalizace pro jiné psychické poruchy než ty, které jsou citované v rozsudku.

50. Žalobce je dospělý, podle zdravotnické dokumentace u něj nebyla zjištěna těžká duševní porucha spojená se sociální dezintegrací a narušením stravovacích stereotypů. Žalobce má podle dokazování dostatečné smyslové, fyzické a duševní schopnosti ke zvládání ZŽP stravování. Nedostatečné návyky nejsou důvodem k uznání nezvládání ZŽP. Podle provedeného dokazování zdravotnickou dokumentací a všemi dalšími zjištěnými okolnostmi ze sociálního šetření a vyjádření rodiny nejde u žalobce o takové mentální postižení, aby neměl dostatečný náhled a stravovací a pitný režim. Správní orgány posoudily schopnost žalobce zvládat ZŽP stravování v souladu se shora citovanými ustanoveními shodně jako v jiných obdobných případech (srov. Instrukci náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016 ve věci posuzování zdravotního stavu pro účely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, posuzování stupně závislosti pro účely příspěvku na péči, dále jen „instrukce“, dostupná na www.mpsv.cz).
51. Po dokazování posudkem posudkové komise žalovaný neuznal žalobci nezvládání **ZŽP oblékání a obouvání**. Žalobce v žalobě popsal, že nemá mentální schopnosti ke zvládání této ZŽP, nezvolí si vhodné oblečení.
52. Úřad práce při sociálním šetření zjistil, že se žalobce některé dny obleče, jindy toho není schopen. Záleží na aktuálním psychickém stavu. Boty většinou nazuje. Matka si stěžuje, že musí oblečení často prát, protože ho má žalobce znečištěné, pokálené. Žalobce je schopen si připravený oděv obléci a boty obout; nezvládne ale už pečovat o prádlo. Žalobce si nezvládne samostatně vyprat, narovnat a uložit prádlo do skříně, nezajistí si sám výměnu prádla a pokud ho matka neupozorní, ponožky a ostatní prádlo si nevymění.
53. Posudkový lékař v posudku z 14. 9. 2022 žalobci uznal jako nezvládané ZŽP oblékání a obouvání, protože si žalobce oděv správně nevybere, ani nenachystá a nedokáže běžnou manipulaci s oděvem; posudkový lékař dále citoval zjištění ze sociálního šetření. Posudková komise v posudku uznala ZŽP oblékání a obouvání jako zvládanou. Nebyla doložena porucha intelektu, pro kterou by žalobce nebyl schopen nachystat si oděv a obléknout se. V opilosti jistě dochází k „nehodám“, ale to nelze považovat za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Žalobce není středně těžce mentálně postižen, jde o hraniční stav na úrovni podprůměru a lehké mentální retardace, byl schopen se vyučit prodávčem a pracovním zařadit jako skladník. Žalobce je samostatně pohyblivý, vidí, slyší, nemá poruchy funkce končetin, je komunikativní, hovoří zřetelně, používá dotykový telefon a notebook, na kterém se domlouvá s přáteli, jezdí na kole a sám cestuje autobusem. Tyto skutečnosti nepotvrzují významnější mentální postižení. Zdravotní stav žalobce není postižen tak, aby nebyl schopen se oblékat a svlékat.
54. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání nad rámec posudkového posouzení dodal, že péče o prádlo se hodnotí v rámci ZŽP péče o domácnost. U žalobce není evidováno takové psychické onemocnění, aby měl proměnlivé stavy, kdy se zvládá obléct a kdy se nezvládne obléct. Opilost není dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav.

55. K ZŽP oblékání a obouvání soud poukazuje na to, že podle přílohy č. 1 vyhlášky za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, 2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, 3. oblékat se a obouvat se, 4. svlékat se a zouvat se, 5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.
56. Soud konstatuje, že žádný z důkazů ani u této ZŽP neprokázal, že některou z jejích aktivit žalobce nezvládal z medicínského důvodu v přijatelném standardu a s využitím usnadňujících pomůcek. Lékařské zprávy taková objektivně přezkoumatelná tvrzení ani zpochybňující indicie neobsahují. U žalobce nebyla zjištěna těžká duševní porucha spojená se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stereotypy v oblékání a obouvání. Mentální retardace byla prokázána doloženými nálezy nejvýše lehká. Vyjádření rodiny a další zjištěné skutečnosti a okolnosti věci nebyly s tímto zjištěním v rozporu.
57. Žalovaný v návaznosti na posudek posudkové komise neuznal žalobci nezvládání **ZŽP tělesná hygiena**. Žalobce k tomu v žalobě opět poukázal na mentální postižení a na to, že potřebuje pomoc druhé osoby, aby tyto aktivity prováděl řádně.
58. Podle sociálního šetření 5. 8. 2022 žalobci musí často pomáhat matka s tělesnou hygienu. Žalobce má časté stavy, kdy mu je všechno jedno a je potřeba ho pobízet k činnosti. Matka mu i přes den připomíná mytí rukou, čištění zubů a převléknutí špinavého ošacení. Žalobce je fyzicky schopen se sám umýt a osprchovat.
59. Podle posudku OSSZ ze 14. 9. 2022 žalobce nezvládá tuto ZŽP, protože osobní hygienu sám nedodržuje a její zásady mu matka musí neustále připomínat a kontrolovat; žalobce je fyzicky schopen se sám umýt a osprchovat. Podle posudku posudkové komise z 23. 6. 2023 nebyla zjištěna porucha intelektu, pro kterou žalobce nebyl schopen provádět hygienu. Ve zbylé části posouzení posudkové komise soud odkazuje na již citované úvahy. Podle doplňujícího posudku posudkové komise z 22. 9. 2023 není zdravotní stav žalobce postižen tak, aby nebyl schopen se mýt a koupat.
60. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání nad rámec posouzení posudkové komise jmenoval posudková kritéria, která nebyla u žalobce zjištěna pro uznání zvládání této ZŽP. Posudkově rozhodné není místo ani technický způsob provedení ZŽP tělesná hygiena a lze k jejímu zvládnutí použít různé pomůcky, například madlo nebo sedátko. Posudkově rozhodnou skutečnosti není případná nechuť žalobce k udržování tělesné čistoty. Jde o schopnost tuto činnost fyzicky a psychicky zvládnout.
61. Podle přílohy č. 1 k vyhlášce za schopnost zvládat ZŽP tělesná hygiena se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. použít hygienické zařízení, 2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, 3. provádět celkovou hygienu, 4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.
62. Provedené dokazování ani u této ZŽP nevedlo k závěru, že je zde medicínský důvod pro nezvládání některé z jejích aktivit v přijatelném standardu. Lékařské zprávy citované v posudku posudkové komise žádná taková zjištění neobsahují a jiný stav žalobce neprokázal. Žalobce nedoložil k žalobě žádnou lékařskou zprávu, která by jeho tvrzení prokázala. Za neschopnost zvládání ZŽP tělesná hygiena se nepovažuje preventivní přítomnost jiné osoby z důvodu posílení jistoty.
63. Vzhledem k žalobní námitce, že žalobce není schopen provádět tělesnou hygienu řádně, soud zdůrazňuje, že v souladu s § 1 odst. 4 věty první vyhlášky by porucha funkčních schopností

u žalobce musela být úplná nebo těžká, žalobce by musel být neschopen i s využitím zdravotnických prostředků zvládnout tuto ZŽP v přijatelném standardu. Přijatelný standard znamená kvalitu a způsob, který je běžný, obvyklý a akceptovatelný a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby. Nejde o bezvadné zvládnutí, ale o zvládnutí. Jinými slovy musí být naplněn účel konkrétní ZŽP. Souvislost mezi dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a jeho dopadem na schopnost zvládat ZŽP musí být zřejmá a musí být prokázána příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat konkrétní ZŽP v přijatelném standardu. Jak uvádí instrukce, pokud dvacetiletá osoba nebo muž senior (vdovec) nebyli díky dělbě prací v rodině vedeni k přípravě například teplého jídla a nejsou schopni si uvařit, a přitom mají dostatečné fyzické, duševní a smyslové schopnosti, aby tuto činnost zvládli, není to důvod k uznání nezvládnutí ZŽP. U žalobce nebyla zjištěna těžká psychická postižení s těžce narušenými stereotypy v oblasti tělesné hygieny. Žalobce je zjevně podle provedeného dokazování schopen měnit pozice svého těla, přemísťovat se ze sedu do stoje nebo přeseďat z místa na místo, má zachovanou schopnost úchopu a přidržování se, dosáhne na potřebné věci a je předpoklad, že svede i celkovou hygienu ve sprchovacím koutu s příslušnými pomůckami. S ohledem na všechny zjištěné okolnosti věci nebylo zjištěno, že by žalobce s jeho hraničním lehkým mentálním postižením měl mít problém s dodržováním tělesné hygieny ve společensky přiměřeném či obvyklém standardu. Jiná psychická postižení v rozsahu úplné či těžké poruchy nebo s narušením stereotypů žalobce neprokázal.

64. Další spornou ZŽP byla **orientace**. Úřad práce při sociálním šetření 5. 8. 2022 zjistil, že žalobce je vůči osobám, v čase i místě orientovaný. Má trochu problémy v čase, protože si sám „otáčí“ den a noc. V noci chodí na procházky, bývá aktivní a přes den dlouho spí. Matka na něj musí dohlížet, protože žalobce využívá situace, kdy matka jde něco zařídit i přes den, a odejde z domu. Žalobce odpoledne nebo v noci většinou navštěvuje restaurace, pije alkohol a pak je vulgární, vymýšlí si, takže ho musí vykázat ven. Každý den je to jinak. Žalobce pracoval nějaký čas v chráněné dílně Charity Zábřeh, nyní to ale nejde. Podle vyjádření posudkového lékaře je možnost, aby žalobce na pár hodin pod dohledem pracoval. Když žalobce pracoval v chráněné dílně, byl spokojen. Žalobce nemůže pracovat se stroji. Sám říkal, že by rád pracoval, ale neví kde. Žalobce má ustanoveného opatrovníka – matku. Pohovor probíhal většinou s matkou, ta pak šla žalobce vzbudit a delší dobu trvalo, než se probрал. Pak žalobce hovořil srozumitelně a odpovídal ochotně na dotazy, ale moc odpovědi nerozváděl. Byla zřejmá snaha se přeceňovat. Matka je chtěla nechat o samotě, ale pak opět přišla nahoru do pokoje a doplnila odpovědi žalobce.
65. Posudkový lékař uznal 14. 9. 2022 tuto ZŽP jako zvládanou, protože žalobce má zrak a sluch přiměřené věku, je orientován osobou a v prostoru, horší je orientace v čase, protože má spánkovou inverzi – je aktivní v noci a přes den spí.
66. Podle posudku posudkové komise žalobce není středně těžce mentálně postižen. Jde o hraniční stav na úrovni podprůměru a lehké mentální retardace. Žalobce byl schopen se vyučit prodávčem a pracoval jako skladník. Žalobce se pohybuje samostatně, je komunikativní, používá dotykový telefon a notebook, kde se domlouvá s přáteli, jezdí na kole a sám cestuje autobusem. To prokazuje absenci významnějšího mentálního postižení. Žalobce je plně orientovaný a kam potřebuje, tam trefí. Umí číst a psát. Žalobce má pouze snížený intelekt. Zdravotní stav žalobce není postižen. Žalobce je schopen své obtíže sdělit.

67. Žalovaný v napadeném rozhodnutí podtrhl, že u žalobce nebyla prokázána středně těžká, těžká nebo hluboká mentální retardace ani středně těžká nebo těžká demence nebo těžké psychické postižení s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami orientace. Podle psychologického vyšetření z 5. 4. 2005 jsou intelektové schopnosti nevyrovnané, verbální jsou poněkud lepší, odpovídají podprůměru. Relativně dobré jsou školní dovednosti a schopnosti, které svědčí o dobrém výchovném vedení. Slabší bezprostřední paměť, porozumění sociálním situacím, názorové schopnosti jsou slabší a zasahují až do pásma retardace. Celkově odpovídá mentální úroveň dolnímu pásmu podprůměru, některé schopnosti až do pásma retardace. Podle nálezu psychiatricky z 6. 3. 2012 žalobce chodil od třetí třídy do zvláštní školy, potom do středního odborného učiliště – obor prodavač; školu zvládl, má mechanickou paměť, byl schopen se naučit. Žalobce pracoval jako skladník od července 2008 na ranní směny a zkrácený úvazek. Objektivně byl lucidní, orientovaný, psychomotorické tempo bylo přiměřené, intelekt orientačně na hranici normy, osobnost jednoduše strukturovaná, toho času zvýšený konzum alkoholu. Podle psychiatrického vyšetření z 27. 9. 2019 dominovala mentální retardace s poruchami chování se sekundární závislostí na alkoholu. Podle propouštěcí zprávy Vojenské nemocnice Olomouc z 15. 1. 2019 je pití pro žalobce společenská událost, je rád, když si může dojít do hospody, jde s kamarády, kteří ho podle jeho slov vždycky nalomí, aby pil víc a víc (obvykle 6-7 piv za večer), prý má dobrou opici. Chce prý přestat pít kvůli zdravotnímu stavu, alkohol mu ničí játra a mozkové buňky. Opatrovnice žalobce popisovala výtržnosti ve městě a problémy s financemi. Žalobce již nebyl dlouho na kontrole v psychiatrické ambulanci. Nyní chodí žalobci na účet invalidní důchod, ze kterého mu opatrovnice dává denní příděl 200 Kč. Žalobce nemusí pít každý den, a když ho hlídají, v týdnu vůbec nepije, ale musí mu přislíbit, že o víkendu za odměnu za týdenní abstinenci může jít do hospody na pár piv. V závěru zprávy je uvedeno, že žalobce pro závislost na alkoholu nebyl nikdy léčen, ve 14 letech již byla intoxikace alkoholem a byl hospitalizován na jednotce intenzivní péče. K závislosti na alkoholu je kritický snad jen formálně; rozhodl se ke zkrácení pobytu o týden a byl propuštěn v doprovodu rodiny.
68. Žalovaný dodal, že u lehké mentální retardace se IQ pohybuje přibližně mezi 50-69, což se u dospělých srovnává s mentálním věkem asi 10-12 let. Děti s lehkou mentální retardací si potřebné dovednosti osvojují pomalejším způsobem. Po nástupu povinné školní docházky zpravidla zvládají stravování, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu i komunikaci. Stav vede k obtížím při školní výuce. Pokud se IQ blíže dolní hranici rozmezí, mohou být některé schopnosti a dovednosti více omezeny a stav si vyžaduje specifické výukové postupy. Mnozí dospělí jsou schopni jednoduché fyzické práce a udržují sociální vztahy. U žalobce lékařské zprávy neuvádí IQ, nicméně z těch aktuálnějších vyplývá, že intelekt je orientačně na hranici normy, osobnost je jednodušeji strukturovaná a blíží se k hranici retardace (horní hranice rozmezí, IQ kolem 69). Z toho lze dovodit, že žalobce je na hranici lehké mentální retardace, což podtrhuje skutečnost, že absolvoval základní vzdělání, odborné učení a byl schopen výdělečné činnosti. Proto není důvodné, aby žalobce nevládal jednotlivé aktivity v rámci ZŽP orientace.
69. Přiměřenost duševních schopností se hodnotí ve vztahu k uvědomění si vlastní identity v prostředí a čase, k schopnosti poznávat a řešit či rozhodovat obvyklé, každodenní situace, úkoly a problémy a ke schopnosti regulovat chování v přirozeném sociálním prostředí. Za neschopnost orientace se považuje například stav, kdy osoba není schopna se smysly orientovat po bytě, v místě bydliště (dům, obydlí), na ulici a okolí (tedy v prostředí sociálně

známém), rozpoznávat jiné osoby nebo nedisponuje přiměřenými duševními kompetencemi, které by umožnily orientovat se v obvyklém prostředí a v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Samotná „občasná“ ztráta orientace v čase, pokud není každodenní, neznamená neschopnost zvládat tuto ZŽP.

70. Jak vyplývá z lékařských zpráv a posudku posudkové komise, nevhodné a neadekvátní chování žalobce je pouze v opilosti a stav opilosti nelze považovat za zdravotní postižení podle § 3 písm. g) zákona o sociálních službách. Zdravotním postižením se míní tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby. Rovněž nelze opilost považovat za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podle § 3 písm. c) zákona o sociálních službách. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je takový zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než jeden rok a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb. V posudku ani v lékařské dokumentaci není u žalobce uvedeno nezvládání orientace ve strážlivém stavu. Pokud nezvládání ZŽP nevyplývalo z dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, ale například z neznalosti, nezkušenosti, pohodlnosti apod., nelze ji jako nezvládanou uznat. Ani ze samotné existence rozsudku Okresního soudu v Šumperku z 27. 4. 2023 o omezení svéprávnosti nelze automaticky vyvodit nezvládání ZŽP orientace. Doprovod žalobce k návštěvám úřadů, bank, sociálních služeb, pomoc v navazování kontaktů či vyřizování záležitostí jsou zohledněny v ZŽP osobní aktivity, která byla žalobci uznána jako nezvládaná. Nedůvodné jsou námitky, že žalobce absolvoval školy, pracoval v obchodě anebo je schopen mechanicky jednat v určitých situacích jen díky pomoci rodiny. Důvodem k uznání nezvládání této ZŽP není ani to, že žalobce již od první třídy, a ne od třetí třídy, chodil do zvláštní školy.
71. Podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto ZŽP považuje stav, kdy osoba je schopna 1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, 2. mít přiměřené duševní kompetence, 3. orientovat se osobou, časem a místem, 4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, 5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.
72. Soud se ztotožnil se závěry žalovaného. Obsáhlé dokazování provedené správními orgány, doplněné soudem o zprávu psycholožky, nepotvrdilo žalobní námitku, že žalobce nezvládá ZŽP orientace. Středně těžká mentální retardace u žalobce nebyla prokázána, stejně jako těžké psychické postižení, které způsobuje narušení duševních kompetencí s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami orientace. Podle sociálního šetření i lékařských nálezů byly odpovědi žalobce srozumitelné a smysluplné, jak vyplývá i ze zprávy psychiatricky Vojenské nemocnice Olomouc z 15. 1. 2019, citované v bodě 72. Ve zdravotnické dokumentaci nebyla zaznamenána žádná ztráta orientace osobou, časem nebo místem. Žalobce při vyšetřeních vyjádřil spokojenost v pracovním a společenském prostředí. Soud uzavírá, že samotné nedodržování léčby závislosti není důvodem pro uznání nezvládání ZŽP orientace.
73. Žalobce k ZŽP **komunikace** vznáší konkrétní žalobní námitky pouze obecně. Podle záznamu ze sociálního šetření se žalobce domluví, je mu dobře rozumět, dobře artikuluje. Písemnou komunikaci zvládá. Používá dotykový telefon a může matce zavolat, kdy potřebuje. V telefonu má aplikaci, kde matka pozná, kde se syn pohybuje. Matka mu stále domlouvá, aby nechodil do restauračních zařízení a nepil alkohol. Žalobce je schopen navazovat kontakty s lidmi, je však příliš důvěřivý, snadno ovlivnitelný a lehce zmanipulovatelný, podepíše cokoliv. Žalobce ve správním řízení namítal, že nezvládá ZŽP

komunikace. Komunikace je neadekvátní, za poslední roky nedošlo ke zlepšení, žalobce má konflikty s okolím, je infantilní a má výbušné projevy. Posudkový lékař OSSZ 14. 9. 2022 nezvládání této ZŽP neuznal, protože žalobce artikuluje a vyjadřuje se srozumitelně, číst a psát dokáže a používá dotykový telefon a notebook; slovní komunikace žalobce je neadekvátní. V doplnění posudku z 15. 12. 2022 posudkový lékař doplnil, že na svém závěru trvá. Žalobce dále namítal, že není schopen navázat sociální vztahy s okolím, v sociálních vztazích neustále selhává, není schopen si udržet jediného kamaráda, opakovaně se mu známí vyhýbají, nikdy nebyl schopen navázat známost s opačným pohlavím, neustále dostává sebe i matku do problémů a konfliktů s okolím. V dalším doplnění posudku ze 14. 2. 2023 posudkový lékař setrval na svém závěru.

74. Posudková komise v posudku z 23. 6. 2023 uznala ZŽP komunikaci jako zvládanou. Žalobce je komunikativní a hovoří zřetelně, používá dotykový telefon a notebook, kde se domlouvá s přáteli, jezdí na kole a sám cestuje autobusem. Není středně těžce mentálně postižen a jde o hraniční stav na úrovni podprůměru a lehké mentální retardace. Žalobce se vyučil prodávčem a pracoval jako skladník. Žalobce umí číst a psát a je plně orientovaný. Žalobce chodí do restaurace, kde si zakoupí čtyři a více piv, někdy ho přiváží taxislužba. Žalobce nemá poruchu intelektu. Podle doplnění posudku z 22. 9. 2023 je žalobce schopen komunikace, vidí, slyší, čte a píše, intelekt je snížen. Žalobce je schopen své obtíže sdělit.
75. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dále uvážil, že u žalobce nebyla prokázána středně těžká, těžká nebo hluboká mentální retardace s průměrnou hodnotu IQ obvykle nižší než 50, případně demence, a ani jiné těžké psychické postižení s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami komunikace. Žalobce je schopen verbálně komunikovat a přijímat informace, dorozumívá se mluvenou řečí, je schopen číst a psát a ovládat mobilní telefon a počítač. Žalovaný neshledal jako důvodné námitky, že žalobce používá dotykový telefon či ovládá počítač mechanicky naučeným způsobem. Při posuzování není důležitá úroveň ovládaní komunikačních prostředků či jejich typ, ale skutečnost, že žadatel je schopen nějaké komunikační prostředky vůbec používat. Vadou posudku nejsou citace z lékařských nálezů, které zde byly skutečně zaznamenány, i když nepodporují tvrzení žalobce.
76. Za schopnost zvládat ZŽP komunikace se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, 2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, 3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, 4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, 5. používat běžné komunikační prostředky.
77. Soud se ztotožnil s právními závěry žalovaného, že podle prokázaného skutkového stavu žalobce zvládá ZŽP komunikace. Z nálezů a zpráv založených ve správním spise vyplývá, že žalobce komunikoval s psychology a psychiatry nebo s jinými lékaři bez problémů, popsal svůj stav a o jeho vyjádřeních nebyly pochybnosti. Podle záznamu ze sociálního šetření je matka s žalobcem v kontaktu většinu dne, jinak na telefonu. Žalobce žije s matkou v rodinném domě. Otec s nimi nežije, odstěhoval se. Žalobce s ním podle vyjádření matky „být nechce, vždy jen ve společnosti sestry“. Žalobce i jeho matka jsou hodně v telefonickém spojení se sestrou žalobce, která žije v Praze. Matka sleduje pohyb žalobce mimo domov na hodinkách, které má žalobce na ruce s aplikací GPS a SOS tlačítkem. Ty použil v případě potřeby, ale už i v době, kdy to nebylo nutné.

78. Další spornou aktivitou byla ZŽP **výkon fyziologické potřeby**. Podle záznamu ze sociálního šetření žalobce běžně dojde na toaletu a zvládne očistu po toaletě; trpí častými průjmy a matka pak musí dohlížet na hygienu a vyprat znečištěné ošacení. Podle matky trpí průjmy v podstatě pořád. Neudrží stolicí ve stavech, kdy je podnapilý. Matka sdělila, že žalobce byl v minulosti na léčení, aby zjistili, že je závislý na alkoholu, ale prý to není závislost, požívá alkohol jen ve společnosti jiných osob v restauracích, jinak ne. Stav žalobce se zhoršil.
79. Podle posudku o závislosti OSSZ ze 14. 9. 2022 žalobce zvládá výkon fyziologické potřeby. Pokud žalobce není pod vlivem alkoholu, tak si nutnost fyziologické potřeby uvědomuje, na toaletu zajde a zvládne očistu. Občas má pokálené oblečení, které si sám nevymění a nevypere, ale nejedná se o denní záležitost a porucha zdraví je řešitelná umístěním do specializovaného sociálního zařízení, kde by byl žalobce izolovaný od možnosti konzumace alkoholu a tím by se zlepšily jeho psychické a tělesné obtíže i schopnost sebeobsluhy. Žalobce trval na nezvládání této ZŽP a doložil zprávu Vojenské nemocnice Olomouc z 19. 10. 2022, podle které se žalobce netají tím, že každý den chodí do hospody, kde tráví několik hodin popíjením alkoholu, pije pivo, údajně pití zmírnil na 3-4 piva, ale zcela abstinovat není schopen. Neměl by na léky a dnu pít, ale není schopen nic dodržet. Podle psychiatricky se zde promítá intelektová výbava pacienta a nastávají samozřejmě důsledky jeho počínání, střevní potíže a hygienické problémy. Žalobce trpí chronickými střevními potížemi v kombinaci se závislostí na alkoholu, které prohlubují tento nepříznivý stav a nezvládání občasného použití WC, matka mu pomáhá s hygienou a očištěním po použití WC. Pokálené oblečení se objevuje několikrát do týdne, žalobce si ho sám nevypere a nevymění. Nelze očekávat zlepšení zdravotního stavu. Žalobce odmítá pobytovou sociální službu a přeje si zůstat v místě bydliště s matkou. Dle sdělení sociální služby matce žalobce nesplňuje základní požadavek dobrovolnosti využívání služby a každá kontaktována sociální služba sdělila, že není ochotna přijmout pacienta, který trpí závislostí na alkoholu. Vzhledem k mentálnímu postižení je velmi slabá motivace žalobce a úspěšnost léčby závislosti je prakticky vyloučena.
80. Doplnující posudek o závislosti z 15. 12. 2022 setrval na svém závěru, protože inkontinence není denní záležitost a není doložena odbornými nálezy.
81. Podle posudku posudkové komise z 23. 6. 2023 nejde u žalobce o takové mentální postižení, aby nebyl schopen používat samostatně věci a nebyl schopen očisty. Nehody v opilosti nelze považovat za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Žalobce nemá podle doplňujícího posudku z 20. 2. 2023 poruchou mobility, všechny končetiny jsou plně funkční a žalobce nemá zdravotní stav postižen tak, aby nebyl schopen použít samostatně WC, včetně očisty znečištění, ke kterému dochází pod vlivem nadměrného požití alkoholu – toto nelze posudkově zohlednit, stejně jako střevní potíže, které vyplývají z téhož důvodu. Žalobce protialkoholní léčbu nepodstoupil.
82. Žalovaný citoval z psychiatrického nálezu z 19. 10. 2023, že žalobce některé dny odmítá jíst úplně, jinak konzumuje neúměrné množství stravy, jsou velmi časté dohady a přemlouvání, aby žalobce konzumoval vyváženou stravu. V odvolání žalobce uvedl, že dochází ke každodenní konzumaci alkoholu a žalobce stejně jako jeho okolí nejsou schopni toto kontrolovat. K pokálení, neschopnosti včas použít WC a vykonat očistu po jeho použití dochází denně, v lepším případě několikrát do týdne. Podle zástupkyně žalobce nebyla lékařem objasněna příčina. To potvrzuje posudek posudkové komise, podle kterého není evidováno onemocnění, které způsobuje problémy s vyměšováním. Žalovaný podotkl, že ke

zvládnutí této ZŽP lze využít různé pomůcky jako madla, nástavce na WC nebo inkontinenční pomůcky. K námitce, že ze zprávy praktického lékaře z 19. 1. 2023 vyplývá, že žalobce trpí inkontinencí bez ohledu na požívání alkoholu, přičemž se doposud nepodařilo zjistit příčinu k řešení pro toto zdravotní omezení, žalovaný konstatoval, že toto tvrzení není ničím podloženo. Pokud není příčina inkontinence zjištěna, není možné současně uvést, že není způsobena konzumací alkoholu. Proto žalovaný shledal závěr posudkové komise vycházející ze zdravotnické dokumentace, že ke znečištění u žalobce dochází z důvodu nadměrné konzumace alkoholu, jako přesvědčivý.

83. Podle přílohy č. 1 k vyhlášce za schopnost zvládat ZŽP tělesná hygiena se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. včas používat WC, 2. zaujmout vhodnou polohu, 3. vyprázdnit se, 4. provést očistu, 5. používat hygienické pomůcky.
84. Soud souhlasí se závěrem posudkové komise a žalovaného, že opilstost není dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který trvá nebo má podle poznatků lékařské vědy trvat déle než jeden rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb [§ 3 písm. c) zákona o sociálních službách]. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce nepodstupuje anebo nedodržuje léčbu závislosti na alkoholu (zprávy citované shora, záznam ze sociálního šetření – jde o non-compliance). U žalobce nebylo zjištěno neurologické postižení, které by mohlo vést k nezvládnutí této ZŽP. Mentální retardace byla prokázána nejvýše lehká. U žalobce nebylo zjištěno, že by musel používat absorpční pomůcky, provádět vyměšování pomocí cévkování a projímadel nebo klystýr (klysama). U žalobce nebyla zjištěna žádná okolnost, pro kterou by nebyl schopen zaujmout vhodnou polohu, žalobce je mobilní a normálně pohyblivý. Manipulace s oblečením je součástí hodnocení ZŽP oblékání a obouvání. Za neschopnost zvládání ZŽP fyziologická potřeba se nepovažuje inkontinence moči nebo stolice, pokud je osoba schopna se vyprázdnit například s využitím projímadel. Žalobce má funkční horní a dolní končetiny a nebyla u něj zjištěna těžká duševní porucha spojená se sociální dezintegrací. Žalobce nemusí používat opěrné pomůcky nebo invalidní vozík (viz instrukce). Soud dospěl na základě provedeného dokazování k závěru, že žalobce je schopen zvládat samostatně jednotlivé aktivity ZŽP výkonu fyziologické potřeby tak, jak je stanoví zákon o sociálních službách a vyhláška.
85. Poslední spornou ZŽP byla **péče o zdraví** (posudková komise žalobci uznala nezvládnutí ZŽP péče o domácnost a osobní aktivity). Podle záznamu ze sociálního šetření péči o zdraví zajišťuje žalobci matka a chystá mu a připomíná v určitou dobu, aby si lék vzal. Ošetření kůže by nejspíš nezvládal sám. Žalobci měli zjistit, jestli je závislý na alkoholu, ale prý to není závislost, protože požíval alkohol jen ve společnosti jiných osob v restauracích. Žalobce má psychické problémy a lehkou mentální retardaci. Má ještě problémy s páteří, po úraze byl operovaný v období covidu a v páteři má trvalou výztuhu; užívá pod dohledem matky léky na dnu a na psychické onemocnění.
86. Podle posudku o závislosti ze 14. 9. 2022 žalobce nezvládá péči o zdraví, protože sám léčebný režim nedodrží a o užívání léků a jeho zdraví se stará jeho matka. Žalobce nezvládne ošetřit pokožku.
87. Podle posudku posudkové komise z 23. 6. 2023 u žalobce není diagnostikováno středně těžké mentální postižení a jedná se o hraniční stav na úrovni podprůměru a lehké mentální retardace. Žalobce je samostatně pohyblivý, vidí, slyší, nemá poruchy funkce končetin, je komunikativní a nejde u něj o významnější mentální postižení. Žalobce je plně orientovaný. Žalobce je schopen užívat léky, pokud je strýzlivý. Abúzus alkoholu je doložen od roku 2012.

Není nutná speciální dieta, ale úplná abstinence od alkoholu. Podle doplňujícího posudku z 22. 9. 2023 má žalobce snížený intelekt, nemá poruchu mobility. Všechny jeho končetiny jsou plně funkční. Není důvod, aby si denně samostatně nevzal léky (Milurit eventuálně Haloperidol). Žalobce požíval alkohol nadměrně nejméně od 18 let, byl opatrovníkem zařazen na čekací listinu na psychiatrické oddělení k léčbě (detoxu) ve Vojenské nemocnici Olomouc, ale po hospitalizaci v roce 2019 nebyla ambulantní protialkoholní léčba zajištěna.

88. Žalovaný k péči o zdraví citoval z posudku posudkové komise a vyhlášky a dospěl k závěru, že ve zdravotnické dokumentaci není uvedena ztráta úchopové schopnosti obou rukou, ztráta jemné motorky, prakticky úplná nevidomost obou očí, těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací ani středně těžká, těžká a hluboká mentální retardace. Žalobce je schopen smyslově, duševně i fyzicky zvládat užívání předepsaných léků a dodržovat režimová opatření stanovená lékaři. Lze využít pomůcky jako dávkovače léků. Podle psychiatrického nálezu z 6. 3. 2012 žalobce ví, že alkohol je špatný, ale „cítí se s ním víc v klidu“. Podle propouštěcí zprávy Vojenské nemocnice Olomouc z 15. 11. 2019 žalobce uvedl, že pít chce přestat kvůli zdravotnímu stavu, alkohol ničí játra a mozkové buňky. Podle psychiatrického nálezu z 19. 10. 2022 se žalobce netají tím, že chodí každý den do hospody, kde tráví několik hodin denně popíjením alkoholu, pije pivo, údajně 3-4 piva, ale zcela abstinent není schopen. Neměl by pít na léky a dnu, ale není schopen nic dodržet. Z toho vyplývá, že stav žalobce je minimálně od roku 2012 konzistentní a žalobce si uvědomuje, že konzumace alkoholu mu způsobuje zdravotní komplikace, ale nemá dostatečnou vůli přestat konzumovat alkohol či zahájit protialkoholní léčbu. Podle posudkové komise své obtíže dokáže sdělit a není důvod, aby si denně nevzal samostatně léky. Doprovod k návštěvám lékaře nebo k vyzvednutí léků v lékárně jsou zohledněny u ŽŽP osobní aktivity, která byla uznána jako nezvládaná.
89. Soud shledal, že žalovaný hodnotil zvládání této ŽŽP ke konkrétnímu zdravotnímu postižení žalobce (nejvýše lehká mentální retardace, závislost na alkoholu) ve vztahu k režimu, který stanovil ošetřující lékař (absence pití alkoholu). U žalobce nebyla zjištěna těžká duševní porucha spojená se sociální dezintegrací. Žalobce je podle zdravotnické dokumentace schopen dodržovat léčebný režim, rozpoznat správný lék, pravidelně ho užívat, provádět léčebná opatření a nezbytná preventivní opatření. Žalobce byl podle citovaných lékařských nálezů schopen rozpoznat rizika ohrožení svého zdraví života a je schopen si říct o pomoc.
90. Správní orgány i soud přihlídkly k tomu, že žalobce nastoupil protialkoholní léčbu pouze jedenkrát a ukončil ji na vlastní žádost. Další pokusy o léčbu nejsou zaznamenány, ani ambulantně. Tento postup pacienta je obvykle označován jako non-compliance (nedodržování léčby). Tvrzení bývalé opatrovnice žalobce (matky) při sociálním šetření, že žalobce netrpí závislostí na alkoholu, je v rozporu s vyjádřením nové opatrovnice o diagnostikované závislosti žalobce na alkoholu a dále s nálezy psychiatricky – s jejich závěry a záznamy o vyjádření žalobce, že si je vědom škodlivosti požívání alkoholu, ale že jeho pití nedokáže odolat. Pokud byla svéprávnost žalobce omezena v oblasti rozhodování o zdravotnických úkonech, je na odpovědnosti pečující osoby činit rozhodnutí ohledně léčby a dodržet ji.
91. Soud dospěl k závěru, že skutkový stav byl na základě čtených námitek žalobce, podkladů rozhodnutí a podrobné zdravotnické dokumentace zjištěn nadstandardně, velmi podrobně a v souladu s § 3 a § 50 a násl. správního řádu. V dané procesní situaci bylo další dokazování

nadbytečné. Úřad práce vydal rozhodnutí na základě posudku o závislosti ve znění jeho dvou doplnění na základě námitek žalobce. Žalovaný vydal rozhodnutí o odvolání na podkladě posudku posudkové komise ve znění jeho doplnění tak, aby byly zodpovězeny všechny námitky žalobce. Proto nebylo třeba, aby žalovaný vyžádal **srovnávací posudek** jiné posudkové komise. Bylo by to nadbytečné. Ke stejnému závěru dospěl žalovaný v napadeném rozhodnutí na straně 15 v posledním odstavci. Nešlo, tedy o tzv. opomenutý důkaz. Žalovaný se se všemi rozhodujícími námitkami žalobce ve vztahu ke sporným ZŽP vypořádal. Proto se soud neztotožnil s žalobní námitkou, že posudková komise neodpověděla na zadání žalovaného ke zdůvodnění odlišného posouzení závislosti žalobce oproti prvnímu stupni řízení. Vzhledem k podrobnému a přesvědčivému odůvodnění posudku posudkové komise soud neshledal posudkovou komisi jako zaujatou kvůli závislosti žalobce na alkoholu. Posudek posudkové komise byl úplný, přesvědčivý a bezrozporný. Posudková komise vzhledem k mnohým námitkám žalobce ve správním řízení podrobně a nadstandardně vysvětlila své úvahy a závěry. Přitom posudková komise a žalovaný vzaly v úvahu **všechny okolnosti věci** (§ 2 odst. 4 správního řádu). Ze všech podkladů rozhodnutí nevyplývalo, že by žalobci (nejvýše) lehká mentální retardace bránila v léčbě závislosti na alkoholu a ve zvládání sporných ZŽP. Pokud žalobce trpí jinými poruchami zdraví, které ošetřující lékaři nezjistili, neevidují a neléčí, nemohly k nim správní orgány a soud přihlídnout, protože nebyly prokázány.

92. Je třeba dodat, že stejné skutečnosti nelze zohledňovat dvakrát v hodnocení různých ZŽP. Jak uvedl NSS např. v rozsudku č. j. 4 Ads 75/2014-20, zvládání dietního režimu (zde bezlepková dieta při celiakii) je hodnoceno v rámci základní životní potřeby stravování ve smyslu § 9 odst. 1 písm. d) zákona o sociálních službách, a přílohy vyhlášky, a nelze je bez dalšího duplicitně zohlednit při posuzování zvládání základní životní potřeby péče o zdraví dle § 9 odst. 1 písm. h) zákona o sociálních službách.
93. Soud nezjistil překročení pravomocí žalovaného. Posudkové závěry o stupni závislosti učinila posudková komise. Překročením pravomocí není, pokud žalovaný nebo soud doplní odůvodnění k nezvládání ZŽP.
94. Žalobce neprokázal svá tvrzení. Jde o řízení na žádost a primárně leží důkazní břemeno na žadateli. Je třeba, aby zdravotní stav žadatele byl dostatečně vyšetřen a toto vyšetření bylo pečlivě popsáno v lékařských zprávách. Pouze na základě klinických vyšetření může posudkový orgán učinit závěry o stupni závislosti.
95. K novým námitkám, které nebyly obsaženy v žalobě a uplatněny ve lhůtě podle § 71 a § 72 s. ř. s. a žalobce je vznesl až při jednání soudu, soud nemohl přihlídnout. Žalobce může tato tvrzení využít v jiném správním řízení. Jde například o tvrzení o dalších nemocech – v žádné zprávě, která je doložena ve správním a soudním spise není uveden závěr lékaře, že diagnózou žalobce je i úzkostně depresivní syndrom, poruchy chování ap.
96. K návrhu žalobce na provedení dokazování srovnávacím posudkem jiné posudkové komise soud konstatuje, že z žádného právního předpisu mu nevyplývá oprávnění, aby vyžádal posudek posudkové komise. Ve věcech příspěvku na péči tak může učinit pouze žalovaný, a to podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
97. Soud závěrem ke zjištěnému zdravotnímu stavu konstatuje, že u žalobce nebyla lékařskými zprávami prokázána taková duševní ani tělesná onemocnění, která by znemožňovala provádění některé z citovaných aktivit sporných ZŽP v přijatelném standardu a přiměřeně

jeho věku ve smyslu citovaných právních předpisů. Porucha funkce orgánu nebo systému a porucha funkčních schopností nejsou totožné pojmy. Porucha funkce orgánu nebo systému nemusí vždy vést k omezení funkčních schopností nutných pro zvládání ZŽP. Pokud fyzická osoba zvládá aktivity za použití usnadňujících pomůcek sama bez pomoci druhé osoby, nejde o neschopnost zvládat ZŽP, a tedy ani o závislost v příslušné oblasti. Zvládnutí ZŽP znamená, že posuzovaný je schopen usnadňující pomůcky samostatně používat a jednotlivé aktivity ZŽP svede alternativním, ale vyhovujícím způsobem v přijatelném standardu. Klíčové je, aby při zvládání konkrétní ZŽP byl naplněn její účel. Roli při posuzování hraje výslovný zákaz nařízený odborným lékařem, nikoliv pouhé lékařské doporučení. Musí zde být také prokázána příčinná souvislost lékařem nařízeného opatření s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Zohledňuje se i adaptace na zdravotní postižení. Důvodem nezvládání ZŽP není neznalost, nezkušenost, pohodlnost, absence opakovaných pracovních zkušeností ap. Je třeba také přihlídnout k tomu, že žalobce není věkem blízký nezletilosti, ale vstupuje v příštím roce do pátého desetiletí svého života.

98. Závěrem soud shrnuje, že správní orgány zjistily správně skutkový stav, vybraly správně právní předpisy, pod které ho podřadily a z toho vyvodily v souladu se zákonem správné skutkové i právní závěry, se kterými se soud ztotožnil, a proto žalobu zamítl.
99. Soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce v něm neměl úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech sociální péče nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 26. března 2025

Martina Rýznarová v. r.
samosoudkyně

